

Posudek oponenta diplomové práce

Bc. Roman Menšík:

Analýza příčin občanské války v Tigraji.

Konflikt v Tigraji a celkovou bezpečnostní situaci v Etiopii považuji za velmi důležité a aktuální téma, neboť ohrožuje druhý nejlidnatější stát subsaharské Afriky a má potenciál destabilizovat celou oblast Afrického rohu, která je dlouhodobě velmi nestabilním regionálním bezpečnostním (či spíše konfliktním) komplexem. Téma příčin občanské války v Tigraji tak považuji za velmi aktuální a nosné, pročež jeho výběr hodnotím kladně. Ke zpracování jsem však značně kritičtější.

Autor si vytkl za cíl „*vypracovat komplexní analýzu příčin občanského konfliktu v etiopské Tigraji*“ a odpovědět na výzkumnou otázku „*co bylo bezprostřední příčinou vypuknutí konfliktu v Tigraji?*“. V závěru své práce pak autor zcela nepřekvapivě odpoví, že vlastně žádnou konkrétní příčinu takto stanovit nelze, jelikož je konflikt multi-kauzální, přičemž zásadní roli v něm dle autora hraje „*(...) spojení etnických problémů ve spokojení (sic!) s politickou situací a kroky premiéra Abiyho Ahmeda a také zapojení mezinárodních hráčů.*“ (s. 61). K tomuto nepřekvapivému závěru autor dochází pro mě poněkud překvapivým způsobem, který nepovažuji za vhodný pro magisterské práce, neboť je velmi problematický z teoretického i metodologického hlediska.

Autor v úvodu tvrdí, že se jedná o „*případovou studii s pomocí empiricko-analytické metody*“, kde „*hypotéza bude prověřována prostřednictvím omezené kvantitativní metody*“, v jejímž rámci udělí autor každému zkoumanému faktoru (tj. příčině konfliktu) 0–2 bodů podle míry jejich působení. Pro potvrzení hypotézy, že „*všeobecně známé teoretické příčiny občanských konfliktů se dají potvrdit i v etiopsko-tigrajském konfliktu*“ (s. 11), tak celkový součet bodů musí činit 16–11 pro potvrzení této hypotézy, 10–5 pro částečné potvrzení a 4–0 pro vyvrácení.

Autor by si měl předně nejprve ujasnit, o jaký typ případové studie se vlastně jedná a podle toho následně koncipovat svůj výzkum a jeho vztah k teoretickému aparátu. Ten je sestaven naprosto nahodile, jelikož není zřejmé, podle jakého klíče autor vlastně „*vydestiloval*“ osm zkoumaných proměnných. Autor neprovedl (alespoň ne v textu) řádnou rešerši, aby

průkazněji podložil svůj výběr a ani se jednotlivé faktory nepokusil sestavit do nějakého svého modelu, v němž by kupříkladu mohla vyniknout právě ona dynamická multi-kauzální podstata celého konfliktu. Celá analýza tak vypadá jako jakýsi bufet či švédský stůl, z něhož si autor náhodně vybral sadu příčin konfliktů, které podle jeho ničím nepodloženého tvrzení mohou za většinu afrických konfliktů, a které navíc nahlíží staticky – bez vzájemného působení.

Popis jednotlivých faktorů působí velmi vágně a nepřesvědčivě (zvláště u role kolonialismu). Do velké míry to může být tím, že vycházejí z velmi malé zdrojové základny, případně také autorovou komplikovanou stylistikou. Například se tak můžeme dočíst, že „*Důvody, proč války a konflikty v Africe vznikají kvůli náboženství, jsou složité a mnohostranné. Patří mezi ně politické a ekonomické faktory, etnické a kulturní napětí a náboženský fundamentalismus.*“ (s. 23) či definici neúspěšné demokracie kruhem: „*Neúspěšná demokracie: Afrika v minulosti těžce nesla kolonizaci Západu. Když tedy nastala éra vlastní nezávislosti, stála většina států před úkolem vybudovat vládu, v níž by se lid a zvolení guvernéři navzájem zodpovídali. Bohužel situace, s níž se v afrických státech setkáváme, není ničím jiným než selhávající demokracií.*“ (s. 25). Tímto popisem opravdu nelze vypracovat komplexní analýzu příčin konfliktu v Tigraji, k čemuž se autor v úvodu zavazuje. Zvolenou metodou podle mě ani nelze potvrdit, či vyvrátit testovanou hypotézu, jelikož pro její částečné potvrzení by stačilo, aby byly z celkem z osmi faktorů přítomné pouhé dva naplno a jeden jakkoliv. Ale i když bychom danou hypotézu potvrdili, tak co to vlastně znamená? Jen lapidární konstatování, že některé z tzv. všeobecně známé teoretické příčiny konfliktů lze uplatnit i na občanskou válku v Tigraji.

Četné pasáže textu působí příliš normativně a odtrženě od reality. To je patrné zejména na koncích jednotlivých podkapitol popisujících příčiny konfliktům, ale nejen tam – můžeme se tak kupř. dočíst, že:

- ani Západ a ani **Sovětský svaz neprojevíly touhu pohnat režimy k odpovědnosti za jejich vnitřní zneužívání moci** (s. 20),
- „*vzhledem k množství zákonů a institucí s místním i mezinárodním vlivem by africké státy měly mít prostředky k tomu, aby byly vzorem pro spravedlivou a vyváženou správu svých zemí*“ (s. 25)
- bílí kolonisté zacházeli s **černošskými občany** při nejlepším jako s druhořadnými (s. 18) atd.

Po obsahové stránce musím ještě podotknout, že jednotlivé analytické podkapitoly na sebe ne vždy navazují (např. když autor opakovaně vysvětluje, co je to Derg na s. 41 a 42) a jsou pojímány statisticky, bez popisu hlubších vzájemných vazeb a působení. Poněkud nedotaženě působí i závěr práce, kde autor jen shrnuje to, k čemu došel před několika málo stranami. Chybí jakákoliv snaha autora vrátit se zpět k teoretickým východiskům a diskutovat výsledky z perspektivy užitých teoretických modelů.

Předkládaný text je pro mě zklamáním i po formální stránce, neboť obsahuje četné chyby v interpunkci, chybné psaní pomlček a spojovníků a celkově je na stylisticky podprůměrné úrovni. Čtenář si tak mnohdy musí domýšlet, co měl autor vlastně na mysli (např. *„Na africkém kontinentě se trvale vyskytuje vysoký počet ozbrojených konfliktů a je bezpochyby nejvíce postiženým kontinentem světa“* – s. 10 či *„s příchodem 21. století Afrika opět trpí“* – s. 14 aj.).

Diplomová práce Bc. Menšíka na mě působí rozpačitě a cítím z ní, že je takříkajíc šita horkou jehlou. Jakkoliv jsem svůj dosavadní posudek ladil do kritických tónů, musím vypíchnout i některá pozitiva – předně je z textu patrné, že se autor ve zkoumané Etiopii vyzná, že svůj text opírá o vcelku robustní seznam pramenů a literatury, byť by na ně měl dle mého názoru častěji odkazovat. Dále, má autor jisté argumentační a analytické schopnosti, které však mistrně skrývá za velmi problematických teoreticko-metodologickým rámcem a špatně formulovanými větami. Nakonec jsem se tak rozhodl práci ještě **navrhnout k obhajobě**.

V Českém Meziříčí 22. 5. 2023

Mgr. Jan Prouza, Ph.D.